УДК 101.1:355.01:172
DOI https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2026.3.17

Саліх Мікаель Ахмедович
аспірант кафедри філософських, політичних і психологічних студій
Черкаського державного технологічного університету
бульв. Шевченка, 460, Черкаси, Україна
orcid.org/0009-0006-2931-1293

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

Актуальність дослідження *зумовлена трансформацією характеру сучасних воєнних конфліктів, які дедалі більше охоплюють інформаційний, когнітивний і цифровий простори та змінюють традиційні уявлення про гуманістичні цінності. За таких умов особливої ваги набуває філософське осмислення змін у трактуванні людської гідності, свободи, справедливості, відповідальності та інших універсальних цінностей, що визначають моральні засади сучасного безпекового дискурсу.*

Метою статті *є дослідження еволюції гуманістичних цінностей у європейській філософській традиції, визначення особливостей їх трансформації в умовах сучасних воєнних конфліктів, виявлення проблем інструменталізації філософських ідей та обґрунтування підходів до збереження гуманістичних цінностей у сучасному безпековому дискурсі.*

Використано методи *історико-філософського, системного та порівняльного аналізу, узагальнення, структурно-функціонального підходу й наукової абстракції, що забезпечило комплексне дослідження еволюції гуманістичних концепцій, їх сучасної інтерпретації та практичного використання у сфері безпеки.*

Досліджено *розвиток гуманістичних цінностей від античної філософії до сучасних концепцій міжнародної безпеки. Визначено філософські передумови їх трансформації під впливом цифровізації, когнітивного протиборства, розвитку автономних технологій і зростання ролі культурної спадщини. Проаналізовано практичне використання філософських концепцій у стратегічних комунікаціях, міжнародному гуманітарному праві, інформаційній політиці та когнітивній безпеці. Виявлено, що інструменталізація гуманістичних ідей, вибіркове трактування універсальних цінностей, політизація історичної пам'яті та маніпулятивне використання гуманістичної риторики належать до ключових викликів сучасного безпекового середовища. Доведено, що збереження гуманістичних цінностей потребує поєднання філософського, правового та безпекового підходів, розвитку когнітивної стійкості суспільства, дотримання норм міжнародного гуманітарного права й підтримання критичного мислення. Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні концептуальних підходів, які можуть бути використані під час формування державної безпекової політики, стратегічних комунікацій, гуманітарної політики та програм протидії інформаційним і когнітивним загрозам.*

Ключові слова: *людська гідність, когнітивна безпека, міжнародне гуманітарне право, стратегічні комунікації, історична пам'ять, інформаційний вплив, етика, безпековий дискурс.*

Вступ. Гуманістичні цінності історично сформувалися як нормативна основа європейської філософської традиції, у межах якої людська гідність, свобода, право на життя та моральна відповідальність розглядаються як універсальні принципи суспільного буття. Воєнні конфлікти ставлять ці принципи перед випробуванням, оскільки створюють ситуації, у яких необхідність забезпечення безпеки, колективного виживання та захисту держави вступає у складну взаємодію з моральними вимогами гуманізму. За таких обставин змінюється не лише практичне застосування гуманістичних ідей, а й їхнє філософське розуміння, що потребує переосмислення співвідношення між загальнолюдськими цінностями, суспільним обов'язком, справедливістю та відповідальністю. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах сучасних воєн,

© Саліх М. А., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

які супроводжуються інформаційним протистоянням, масовою міграцією, кризою довіри до міжнародних інституцій і трансформацією механізмів суспільної солідарності. У зв'язку з цим філософський аналіз трансформації гуманістичних цінностей виходить за межі суто теоретичної дискусії та набуває значення для осмислення моральних засад суспільного розвитку, формування гуманітарної політики й визначення ціннісних орієнтирів повоєнного відновлення.

Огляд сучасних досліджень засвідчує, що проблема трансформації гуманістичних цінностей в умовах воєнних конфліктів розглядається крізь призму філософської антропології, етики, культурології, безпекових студій, цифрового гуманізму та філософії технологій. Вітчизняні й зарубіжні науковці досліджують зміну ціннісних орієнтирів людини й суспільства під впливом війни, переосмислення гуманізму в умовах технологізації конфліктів, а також нові моральні виклики, пов'язані з розвитком штучного інтелекту та автономних систем озброєння.

С. Ф. Соляник та О. М. Невмержицька досліджують взаємозв'язок філософії війни з трансформацією культурних цінностей, обґрунтовуючи, що збройний конфлікт змінює зміст гуманістичних орієнтирів, соціальної пам'яті та культурної ідентичності [1]. Є. С. Огаренко аналізує сучасні геополітичні трансформації як чинник переосмислення філософських засад міжнародних відносин, акцентуючи увагу на зміні уявлень про безпеку, свободу та відповідальність [2]. Г. Назар та М. Я. О. Дроботенко розглядають цифровий гуманізм як концептуальну відповідь на виклики війни, визначаючи його засобом збереження людської гідності в цифровому середовищі [3]. Н. В. Лютко та співавтори обґрунтовують роль філософських орієнтирів освіти у формуванні гуманістичних цінностей в умовах глобальних викликів сталого розвитку та воєнної нестабільності [4]. Е. Карлайл досліджує світоглядні трансформації сучасних військових доктрин, показуючи посилення ролі ціннісних засад у стратегічному мисленні держав [5].

І. Коломоєць розвиває концепцію цифрового гуманізму як соціокультурної парадигми гуманістично орієнтованого суспільства цифрової епохи, підкреслюючи необхідність узгодження технологічного розвитку з фундаментальними людськими цінностями [6]. К. Семенюк досліджує моральну втрату війни як кризу довіри до буття, розкриваючи етико-естетичні аспекти переживання воєнної травми та руйнування екзистенційних смислів [7]. Ю. В. Чуприна здійснює концептуалізацію феноменів війни та миру в етико-культурному вимірі, розглядаючи їх як взаємопов'язані категорії розвитку цивілізації та культури [8]. Н. Камінська аналізує сучасну парадигму конституційних цінностей та їх значення в умовах воєнного стану, доводячи необхідність збереження фундаментальних правових принципів навіть за надзвичайних обставин [9]. Г. О. Арсентьєва досліджує категорії війни й миру у філософському вимірі, акцентуючи увагу на трансформації моральних критеріїв оцінювання сучасних конфліктів [10].

І. В. Дятлова та співавтори обґрунтовують етичні засади осмислення війни і миру в контексті гібридних конфліктів, визначаючи їх важливою складовою сучасної філософії безпеки [11]. Л. І. Юрченко та співавтори досліджують війну як чинник зламу філософського мислення у свідомості здобувачів освіти, приділяючи увагу трансформації ціннісних орієнтацій молоді під впливом воєнних подій [12]. О. Предместніков (O. Predmestnikov) та співавтори аналізують розвиток філософської антропології в умовах війни, розкриваючи еволюцію уявлень про природу людини, смертність і феномен героїзму [13]. Е. Карлайл (E. Carlisle) формує гуманістичну парадигму майбутніх війн, обґрунтовуючи необхідність збереження людських цінностей в умовах технологічної трансформації збройних конфліктів [14]. В. С. Бліхар (V. S. Blikhar) та Р. Ф. Гринюк (R. F. Gryniuk) досліджують трансформацію антропологічних правових цінностей людського існування під впливом війни, приділяючи особливу увагу зміні правових і моральних засад суспільства [15].

Я. Лавриш (Y. Lavrysh) та співавтори аналізують досвід української освіти під час війни, показуючи, що гуманістичні принципи залишаються визначальними для забезпечення безперервності освітнього процесу та підтримки академічної спільноти [16]. С. Умбрелло (S. Umbrello) та співавтори досліджують можливість етичного застосування летальних автономних систем озброєння, оцінюючи перспективи трансформації гуманістичних принципів у майбутніх війнах [17]. І. Вердісен (I. Verdiesen) та співавтори розробляють концепцію комплексного людського

контролю над автономними системами озброєння, наголошуючи на необхідності збереження моральної відповідальності людини за застосування сили [18]. Т. Чін (T. Chin) та співавтори досліджують міжкультурну метакогніцію як основу гуманітарного знання в умовах глобальних криз, обґрунтовуючи значення культурного взаєморозуміння для подолання конфліктів [19]. Д. Андерсен-Роджерс (D. Andersen-Rodgers) та К. Ф. Кроуфорд (K. F. Crawford) розвивають концепцію людської безпеки, у якій захист особистості визначено центральною гуманістичною цінністю сучасної системи міжнародної безпеки [20].

Д. Гендрікс (D. Hendrycks) та співавтори обґрунтовують необхідність узгодження розвитку штучного інтелекту зі спільними людськими цінностями, що набуває особливого значення в умовах військового використання інтелектуальних технологій [21]. Т. Снайдер (T. Snyder) розглядає війну в Україні як цивілізаційне протистояння демократії та нігілізму, підкреслюючи визначальну роль гуманістичних цінностей у майбутньому демократичного світу [22]. Е. Шварц (E. Schwarz) аналізує проблему змістовного людського контролю над автономними системами озброєння, доводячи, що передавання критичних рішень алгоритмам породжує фундаментальні морально-філософські суперечності [23]. С. Вайль (S. Weil) та К. Флемінг (C. Fleming) здійснюють філософське осмислення природи війни, розкриваючи її вплив на людське існування, моральний вибір і відповідальність особистості [24]. О. Мюллер (O. Müller) досліджує етичні наслідки використання дистанційно керованих, автоматизованих та автономних бойових систем, демонструючи, що технологізація війни змінює традиційні гуманістичні уявлення про суб'єктність, відповідальність і цінність людського життя [25].

Попри значний інтерес до проблем гуманізму, прав людини та етики війни, низка питань залишається недостатньо висвітленою. Насамперед це стосується змін у змісті гуманістичних цінностей під впливом сучасних воєнних конфліктів, розвитку інформаційного протиборства та когнітивних технологій. У більшості праць ці явища розглядаються окремо, що не дає змоги простежити їх взаємозв'язок у межах єдиного філософського підходу.

Водночас саме таке поєднання набуває особливого значення, оскільки сучасні конфлікти змінюють способи осмислення людської гідності, свободи, відповідальності та справедливості. Це потребує переоцінки ролі гуманістичних цінностей у сучасному безпековому просторі й визначення їх місця в умовах інформаційних і когнітивних впливів, що і становить основний зміст цього дослідження.

Мета та завдання. Мета статті – обґрунтувати філософські засади трансформації гуманістичних цінностей в умовах воєнних конфліктів, визначити особливості їх переосмислення у сучасному безпековому дискурсі.

Завдання статті:

1. Дослідити еволюцію гуманістичних цінностей та особливості їх трансформації в умовах сучасних воєнних конфліктів.
2. Визначити роль філософських концепцій у сучасному безпековому й когнітивному дискурсах та проблеми їх інструменталізації.
3. Обґрунтувати підходи до збереження гуманістичних цінностей у сучасному безпековому дискурсі.

Методи дослідження. Дослідження виконано в межах історико-філософського та соціально-філософського підходів. Історико-філософський аналіз використано для простеження розвитку гуманістичних ідей у європейській традиції, починаючи від античності до сучасної філософії. Герменевтичний метод дав змогу інтерпретувати зміст класичних і сучасних філософських концепцій у контексті воєнних конфліктів. Порівняльний аналіз застосовано для виявлення відмінностей у трактуванні гуманістичних цінностей різними філософськими напрямами та їх сучасними інтерпретаціями. Системний підхід забезпечив розгляд гуманістичних цінностей як складової сучасного безпекового й когнітивного простору, а узагальнення результатів аналізу стало підґрунтям для обґрунтування підходів до їх збереження.

Результати. Європейська філософська традиція розглядала проблему людини по-різному залежно від історичної доби, однак незмінною залишалася увага до питань справедливості,

свободи, моральної відповідальності та людської гідності. Для античних мислителів визначальним було співвідношення між особистим благом і благом політичної спільноти, середньовічна думка пов'язувала цінність людини з її духовною природою, гуманісти Відродження обґрунтовували автономію особистості, а філософія Нового часу заклала інтелектуальні основи концепції природних прав і легітимності державної влади. Досвід двох світових воєн істотно змінив зміст гуманістичного дискурсу. Від другої половини XX ст. людська гідність перестає бути виключно предметом етичної рефлексії та набуває статусу фундаментального принципу міжнародного права, гуманітарної політики й демократичного державотворення. За таких умов гуманізм дедалі частіше розглядається не лише як система моральних орієнтирів, але і як складова сучасної архітектури безпеки, що визначає допустимі межі застосування сили, критерії легітимності політичних рішень та підходи до захисту цивільного населення (табл. 1).

Таблиця 1

Еволюція гуманістичних цінностей у європейській філософській традиції

Історичний етап	Провідні філософські ідеї	Значення для сучасного безпекового дискурсу
Античність	Доброчесність, справедливість, громадянський обов'язок	Формування моральних критеріїв легітимності застосування сили та відповідальності перед політичною спільнотою
Середньовіччя	Гідність людської особистості, моральний закон, концепція справедливої війни	Обґрунтування моральних обмежень ведення війни та захисту цивільного населення
Відродження	Самоцінність людини, свобода волі, розвиток особистості	Утвердження автономії людини як фундаментальної суспільної цінності
Новий час	Природні права, суспільний договір, свобода, рівність	Формування філософських засад сучасного правопорядку та прав людини
Новітня філософія	Людська гідність, права людини, відповідальність, гуманітарна етика	Використання гуманістичних принципів у міжнародному гуманітарному праві та сучасному безпековому дискурсі

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 2; 8; 9; 15; 20].

Принцип людської гідності, сформований у європейській філософській традиції, сьогодні набув нормативного закріплення у міжнародному гуманітарному праві та діяльності міжнародних інституцій. На його основі Міжнародний комітет Червоного Хреста здійснює моніторинг умов утримання військовополонених, забезпечує гуманітарний доступ до цивільного населення та контролює дотримання норм Женевських конвенцій незалежно від належності осіб до сторін конфлікту [26]. Поступово сфера застосування гуманістичних принципів перестала обмежуватися захистом життя і фізичної недоторканності людини. До неї увійшли культурна спадщина, історична пам'ять і символічні основи існування суспільства, втрата яких здатна мати довготривалі соціальні й цивілізаційні наслідки. Саме з цих позицій UNESCO документує руйнування культурних об'єктів в Україні, де станом на 2025 рік підтверджено пошкодження понад 500 пам'яток культури [27]. Відповідний підхід закріплено і в практиці Міжнародного кримінального суду. У справі Ahmad Al Faqi Al Mahdi умисне знищення історичних пам'яток Тімбукту було кваліфіковано як воєнний злочин, оскільки такі дії завдають шкоди культурній спадщині, що становить цінність для всього людства [28]. Наведені приклади засвідчують, що сучасне розуміння гуманізму охоплює не лише права окремої людини, а й захист культурних і моральних засад, на яких ґрунтується існування суспільства. У зв'язку з цим гуманістичні цінності дедалі активніше впливають на формування міжнародної безпекової політики, визначають критерії легітимності застосування сили та стають одним із чинників сучасного когнітивного протиборства, у межах якого конкурують різні інтерпретації понять людської гідності, свободи, справедливості й гуманності.

Гуманістичні цінності формуються під впливом історичного досвіду, тому зміна характеру воєн закономірно супроводжується зміною способів їх осмислення. Якщо для філософії

XX століття визначальними були проблеми насильства, прав людини та моральної відповідальності за воєнні злочини, то сучасний етап пов'язаний із появою нових об'єктів етичного аналізу. До них належать цифрові технології, автономні системи, інформаційний вплив, культурна спадщина та когнітивний простір людини. Унаслідок цього гуманізм дедалі частіше розглядається як система принципів, що визначає межі допустимого використання технологій, критерії моральної відповідальності та способи збереження людської автономії в умовах війни (табл. 2).

Таблиця 2

Філософські передумови трансформації гуманістичних цінностей у сучасних воєнних конфліктах

Передумова	Філософський зміст	Значення для сучасного гуманізму
Цифровізація воєнного середовища	Переосмислення взаємодії людини й технологій	Розширення етичних вимог до використання цифрових систем
Когнітивний характер сучасного протиборства	Визнання свідомості людини окремою сферою впливу	Посилення уваги до свободи мислення та моральної автономії
Зростання ролі культурної спадщини	Розуміння культури як складової людської гідності	Інтеграція культурної ідентичності до гуманістичних цінностей
Еволюція моральної відповідальності	Поширення відповідальності на держави, міжнародні організації та розробників технологій	Формування нових етичних стандартів
Універсалізація гуманістичних норм	Зближення філософських, правових і гуманітарних підходів	Посилення глобального значення гуманістичних принципів

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 6; 14; 17; 18; 29].

Філософське осмислення гуманізму в умовах технологізованої війни дедалі тісніше пов'язане з проблемою меж людської відповідальності. Рекомендація UNESCO щодо етики штучного інтелекту, ухвалена 193 державами-членами у 2021 році, закріпила людську гідність, автономію, справедливість, пропорційність, прозорість і підзвітність серед базових принципів створення та використання систем штучного інтелекту [29]. Документ поширив гуманістичні вимоги на сферу алгоритмічного прийняття рішень, де наслідок залежить від програмної моделі, якості даних, параметрів навчання та встановлених розробником обмежень. У контексті воєнного конфлікту така постановка питання змінює межі морального суб'єкта. Відповідальність охоплює оператора, командування, розробника, виробника та інституцію, яка санкціонувала застосування системи.

Позиція Міжнародного комітету Червоного Хреста щодо автономних систем озброєння конкретизує цю проблему. Після активації такі системи здатні самостійно обирати й уражати цілі на основі даних сенсорів і наперед визначеного профілю об'єкта. Користувач у такій ситуації може не знати конкретної цілі, точного часу та місця застосування сили. МКЧХ вимагає встановлення міжнародних обмежень на автономність озброєння та збереження людського контролю над рішеннями, від яких залежить життя людини [30]. Філософський зміст цієї позиції пов'язаний із неможливістю передати алгоритму моральне судження. Машина може класифікувати об'єкти, обчислювати ймовірність загрози та виконувати задану дію, проте вона не усвідомлює цінності людського життя, не переживає сумніву й не несе моральної провини.

Проблема культурної ідентичності відкриває інший напрям трансформації гуманістичних цінностей. У вересні 2023 року UNESCO надала двадцяти українським культурним об'єктам посилений захист відповідно до Другого протоколу 1999 року до Гаазької конвенції 1954 року [31]. Цей статус підвищує міжнародно-правовий імунітет об'єктів та створює підстави для переслідування осіб, відповідальних за їх знищення. На 1 липня 2026 року UNESCO підтвердила пошкодження 540 культурних об'єктів в Україні, серед яких релігійні споруди, історичні будівлі, музеї, пам'ятники, бібліотеки, археологічні об'єкти й архів [27]. Філософська значущість такого захисту полягає у визнанні культурної пам'яті складовою повноцінного людського існування. Руйнування пам'ятки позбавляє спільноту матеріального носія історичного досвіду, порушує культурну спадкоємність і звужує можливості наступних поколінь осмислювати власне минуле.

Когнітивне протиборство переносить питання гуманістичного захисту у внутрішній простір особистості. У матеріалах NATO ACT Innovation Hub когнітивна війна розглядається як цілеспрямований вплив на сприйняття, переконання, цінності та поведінку людини за допомогою інформаційних, цифрових і нейропсихологічних засобів [32]. Об'єктом впливу стає здатність особи самостійно формувати судження та відрізняти власну позицію від нав'язаного наративу. Маніпулювання мовою гуманізму має особливу небезпеку: поняття свободи, миру, справедливості, захисту населення й історичної правди можуть використовуватися для морального виправдання насильства. За таких умов гуманістична цінність свободи охоплює когнітивну автономію – право людини на формування переконань без прихованого технологічного примусу.

Технологічний, культурний і когнітивний виміри сучасної війни розширюють предмет гуманістичної філософії. Людська гідність пов'язується із захистом життя, відповідальним використанням алгоритмів, збереженням пам'яті, культурною належністю та свободою судження. Водночас гуманістична риторика може втрачати захисний зміст, коли її категорії використовуються для виправдання примусу, дегуманізації супротивника або втручання у свідомість. Філософська проблема полягає у встановленні межі між нормативним захистом людини та інструментальним використанням гуманістичних смислів. Ця межа визначає зв'язок трансформації гуманізму з когнітивною безпекою та вепонізацією філософських концептів у сучасних воєнних конфліктах.

Зростання ролі інформаційного протиборства, цифрових платформ і когнітивних технологій змінило місце філософських концепцій у системі безпекових досліджень. Категорії легітимності, довіри, справедливості, суверенітету та історичної пам'яті дедалі частіше використовуються для аналізу інформаційних процесів, оцінювання когнітивних загроз, розроблення стратегічних комунікацій і формування державної політики у сфері безпеки. У сучасних умовах вони виконують не лише методологічну функцію, а й забезпечують концептуальне підґрунтя для практичних управлінських рішень (табл. 3).

Таблиця 3

Практичне використання філософських концепцій у сучасному безпековому та когнітивному дискурсах

Філософський концепт	Безпекова функція	Практична реалізація
Легітимність	Обґрунтування державних рішень	Стратегічні комунікації та кризове інформування
Довіра	Підтримання когнітивної стійкості	Протидія дезінформації та інформаційним операціям
Історична пам'ять	Збереження спільної інтерпретації історичних подій	Політика пам'яті та спростування маніпулятивних наративів
Справедливість	Формування механізмів міжнародної відповідальності	Документування воєнних злочинів і міжнародне правосуддя
Суверенітет	Захист інформаційного простору	Протидія зовнішньому інформаційному втручанню

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 10; 16; 22; 32; 36].

Когнітивний простір сучасних конфліктів формується навколо боротьби за інтерпретацію подій, історичних фактів і політичних рішень. Зміст інформаційного повідомлення дедалі частіше визначається не його фактичною складовою, а тим, наскільки переконливо воно співвідноситься з уявленнями аудиторії про справедливість, свободу, безпеку чи історичну пам'ять. Саме тому філософські концепції стали частиною практичного інструментарію безпекової політики, оскільки забезпечують смислові моделі, через які суспільство оцінює інформацію.

Під час дослідження стратегічних комунікацій NATO Strategic Communications Centre of Excellence аналізуються не окремі інформаційні повідомлення, а процеси поширення наративів, зміни рівня суспільної довіри, легітимації державних рішень та реакції різних аудиторій на інформаційний вплив [33]. Подібні дослідження використовуються країнами НАТО під час планування інформаційних кампаній, оцінювання ризиків дезінформації та прогнозування суспільної реакції на кризові події.

Інформаційне втручання дедалі частіше розглядається як чинник, здатний впливати на функціонування демократичних інститутів. Саме на такому підході побудовано European Democracy Shield, представлений Європейською Комісією у 2025 році. Програма передбачає координацію державних органів, цифрових платформ, громадських організацій і дослідницьких центрів для оперативного виявлення зовнішніх інформаційних операцій, підтримки незалежних медіа та розвитку цифрової грамотності населення [34]. У центрі уваги перебуває не технічний захист інформаційних ресурсів, а підтримання довіри до демократичних процедур.

Викривлення історичної пам'яті належить до найбільш поширених механізмів когнітивного впливу під час міжнародних конфліктів. European Digital Media Observatory (EDMO) координує роботу понад сорока національних хабів, університетів і фактчекінгових організацій, які досліджують транскордонні інформаційні кампанії, встановлюють повторювані схеми поширення дезінформації та готують аналітичні матеріали для органів влади й цифрових платформ [35]. Це дозволяє не лише спростовувати окремі повідомлення, а й виявляти закономірності інформаційного впливу, що повторюються незалежно від країни чи тематики.

Практичного змісту набуває й концепція справедливості. International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine (ICPA), який функціонує у структурі Eurojust із 2023 року, забезпечує координацію міжнародних розслідувань, накопичення доказової бази та взаємодію прокуратур різних держав [36]. Так, філософська категорія справедливості реалізується через конкретні міжнародно-правові процедури, спрямовані на встановлення індивідуальної відповідальності за злочин агресії.

Інструменталізація філософських ідей у воєнних конфліктах супроводжується зміною їхнього первинного призначення. Поняття свободи, справедливості, гідності, миру та суверенітету дедалі частіше використовуються для легітимації політичних рішень, мобілізації суспільства й формування бажаних моделей сприйняття, що відповідає висновкам щодо трансформації антропологічних правових цінностей в умовах війни [15]. Універсальні гуманістичні цінності поступово втрачають автономність і починають залежати від політичного контексту.

Селективне застосування моральних принципів створює подвійні стандарти в оцінці воєнних злочинів, гуманітарних криз і права держав на самооборону. Як зазначає О. Мюллер, розвиток сучасних військових технологій актуалізує проблему переосмислення моральної відповідальності та критеріїв справедливості [25]. Вибірковість інтерпретацій послаблює авторитет міжнародного права та підриває довіру до універсальності прав людини, відкриваючи можливості для політичних маніпуляцій.

Важливим інструментом інформаційного протиборства стала історична пам'ять. Вибіркове трактування історичних подій, конструювання образу ворога та використання колективних травм сприяють політичній мобілізації, водночас ускладнюючи міждержавний діалог і відтворюючи довготривалі конфлікти. Подібні механізми розглядає Т. Снайдер, аналізуючи роль історичних наративів у сучасній війні [22].

Цифрові платформи істотно посилили масштаби інструменталізації гуманістичних ідей. Алгоритмічне поширення контенту, мережі ботів і генеративні моделі забезпечують масове відтворення морально забарвлених наративів, через що емоційне сприйняття дедалі частіше переважає критичний аналіз. Такі ризики когнітивного впливу детально висвітлено у концепції когнітивної війни НАТО [32].

Повномасштабна війна проти України наочно продемонструвала використання гуманістичної риторики для виправдання агресивної політики. Апеляція до «захисту», «історичної справедливості» чи «безпеки» стала складовою інформаційних кампаній, спрямованих на заперечення українського суверенітету, легітимацію окупації та нав'язування викривленої картини реальності, що відповідає сучасним підходам до аналізу стратегічних комунікацій та інформаційного впливу [33].

Складність проблеми полягає й у тому, що безпекові потреби воєнного часу можуть вступати у суперечність із гуманістичними принципами. Розширення державних повноважень, обмеження окремих свобод і домінування безпекового дискурсу створюють ризик підпорядкування

філософських категорій політичній доцільності. За таких умов збереження критичної функції філософії стає однією з передумов захисту гуманістичних цінностей навіть в умовах війни.

Збереження гуманістичних цінностей у сучасному безпековому дискурсі потребує інтеграції етичних принципів у процес формування державної політики та стратегічних рішень. Безпекові заходи мають оцінюватися не лише за їхньою ефективністю, а й за відповідністю принципам людської гідності, пропорційності, законності та поваги до фундаментальних прав людини.

Важливу роль відіграє міжнародне гуманітарне право, яке визначає межі допустимої поведінки навіть в умовах збройного конфлікту. Документування воєнних злочинів, забезпечення невідворотності відповідальності та захист прав постраждалих підтримують довіру до міжнародних правових механізмів і зміцнюють гуманістичні засади сучасного світового порядку.

У цифровому середовищі збереження гуманістичних цінностей дедалі більше залежить від розвитку когнітивної стійкості суспільства. Критичне мислення, медіаграмотність, незалежна експертиза та відкрита наукова дискусія знижують вразливість до маніпулятивного використання моральних категорій і сприяють відповідальному сприйняттю інформації.

Для України цей підхід має особливе значення, оскільки захист державного суверенітету поєднується із захистом людської гідності, історичної правди та норм міжнародного права. Збереження гуманістичних орієнтирів під час ухвалення безпекових рішень посилює міжнародну підтримку держави, формує довіру до її інституцій і створює підґрунтя для повоєнного відновлення на засадах верховенства права та демократичних цінностей.

Висновки. Дослідження засвідчило, що сучасні воєнні конфлікти змінюють зміст гуманістичних цінностей і сферу їх практичного застосування. Гуманістичні категорії дедалі частіше використовуються у міжнародному гуманітарному праві, безпековій політиці, стратегічних комунікаціях і когнітивному протиборстві, виходячи за межі суто філософського дискурсу.

Встановлено, що основними проблемами є інструменталізація гуманістичних ідей у політичних та інформаційних цілях, вибіркове трактування універсальних цінностей, політизація історичної пам’яті, а також використання цифрових технологій для маніпулювання суспільною свідомістю. Повномасштабна війна проти України підтвердила, що гуманістична риторика може застосовуватися для легітимації агресії та заперечення міжнародно визнаних принципів права.

Обґрунтовано, що збереження гуманістичних цінностей потребує поєднання філософського, правового й безпекового підходів. Визначальне значення мають дотримання норм міжнародного гуманітарного права, розвиток когнітивної стійкості суспільства, захист історичної правди та підтримка критичного мислення.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з вивченням вепонізації філософських концептів, етичних аспектів використання штучного інтелекту у воєнній сфері та розробленням філософських засад забезпечення когнітивної безпеки.

Інформація про використання штучного інтелекту. Під час підготовки рукопису застосовано інструменти штучного інтелекту виключно для мовно-стилістичного вдосконалення окремих фрагментів тексту. Визначення наукової проблеми, постановку мети й завдань, вибір методів дослідження, аналіз літературних джерел, формулювання висновків і повну відповідальність за зміст статті забезпечено автором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соляник С. Ф., Невмержицька О. М. Філософія війни і трансформація культурних цінностей в умовах збройного конфлікту. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2025. Т. 54, № 5–6. С. 79–85. DOI: https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.54(5-6)-8.

2. Огаренко Є. С. Філософський сенс сучасних геополітичних трансформацій. Міжнародні та політичні дослідження. 2026. № 41. С. 322–334. DOI: https://doi.org/10.32782/2707-5206.2026.41.28.

3. Назар Г., Дроботенко М. Я. О. Цифровий гуманізм як відповідь на виклики війни. Вісник гуманітарних наук. 2025. № 14. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18184303.

4. Лютко Н. В., Козаченко С. М., Сустрєтов А. С. Філософські орієнтири освіти в епоху глобальних викликів сталого розвитку. Культурологічний альманах. 2025. Вип. 4, № 16. С. 221–228. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.25.

5. Карлайл Е. Світоглядні ціннісні зрушення у військових доктринах. Культурологічний альманах. 2026. № 2. С. 233–243. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.2.28.

6. Коломоєць І. Цифровий гуманізм як соціокультурна парадигма гуманістично-орієнтованого суспільства цифрової епохи. Humanities Studies. 2025. № 25(102). С. 56–67. DOI: https://doi.org/10.32782/hst-2025-25-102-06.

7. Семенюк К. Моральна втрата війни – криза довіри до буття: етико-естетичний вимір. Вища освіта України. 2026. Вип. 1, № 100. С. 19–27. DOI: https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2026.1(100).

8. Чуприна Ю. В. Концептуалізація феноменів «війни» та «миру»: етико-культурний вимір. Питання культурології. 2021. № 38. С. 216–225. DOI: https://doi.org/10.31866/2410-1311.38.2021.245954.

9. Камінська Н. Сучасна парадигма конституційних цінностей та їх значення в умовах воєнного стану. Філософські та методологічні проблеми права. 2022. Т. 24, № 2. С. 86–95. DOI: https://doi.org/10.33270/02222402.86.

10. Арсентьєва Г. О. Війна і мир: філософський ракурс. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2026. № 59. С. 3–8. DOI: https://doi.org/10.32782/apfs.v059.2026.1.

11. Дятлова І. В., Кравцов Ю. С., Кондратюк-Антонова Т. В. Етичні засади осмислення війни і миру в контексті гібридних конфліктів як складова філософії сучасної безпеки. Вісник гуманітарних наук. 2026. № 18. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20033177.

12. Юрченко Л. І., Чубіна Т. Д., Гонтаренко Л. О. Війна як злам філософського мислення у свідомості здобувачів освіти. Вісник гуманітарних наук. 2026. № 19. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20315018.

13. Predmestnikov O., Mnozhynska R., Kravtsov Y. Philosophical anthropology in the context of war: The evolution of conceptual ideas about humans, mortality, and the phenomenon of heroism. Philosophy and Governance. 2025. Vol. 10, № 14. DOI: https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.10.04.

14. Carlisle E. Humanistic paradigm of future wars. Антропологічні виміри філософських досліджень. 2025. № 27. С. 40–47. DOI: https://doi.org/10.15802/ampr.v0i27.333964.

15. Blikhar V. S., Gryniuk R. F. Transformation of anthropological legal values of human existence under conditions of war. Антропологічні виміри філософських досліджень. 2024. № 25. С. 15–25. DOI: https://doi.org/10.15802/ampr.v0i25.307556.

16. Lavrysh Y., Lytovchenko I., Lukianenko V., Golub T. Teaching during the wartime: Experience from Ukraine. Educational Philosophy and Theory. 2025. Vol. 57, № 3. P. 197–204. DOI: https://doi.org/10.1080/00131857.2022.2098714.

17. Umbrello S., Torres P., De Bellis A. F. The future of war: Could lethal autonomous weapons make conflict more ethical? AI & Society. 2020. Vol. 35, № 1. P. 273–282. DOI: https://doi.org/10.1007/s00146-019-00879-x.

18. Verdiesen I., Santoni de Sio F., Dignum V. Accountability and control over autonomous weapon systems: A framework for comprehensive human oversight. Minds and Machines. 2021. Vol. 31, № 1. P. 137–163. DOI: https://doi.org/10.1007/s11023-020-09532-9.

19. Chin T., Meng J., Wang S., Shi Y., Zhang J. Cross-cultural metacognition as a prior for humanitarian knowledge: When cultures collide in global health emergencies. Journal of Knowledge Management. 2022. Vol. 26, № 1. P. 88–101. DOI: https://doi.org/10.1108/JKM-10-2020-0787.

20. Andersen-Rodgers D., Crawford K. F. Human Security: Theory and Action. New York : Bloomsbury Publishing USA, 2022. 368 p. https://books.google.com.ua/books?id=ve-AEQAAQBAJ&dq=humanistic+values+%E2%80%8B%E2%80%8Barmed+conflicts:+a+philosophical&lr=&hl=uk&source=gbs_navlinks_s (дата звернення: 27.07.2026).

21. Hendrycks D., Burns C., Basart S., Critch A., Li J., Song D., Steinhardt J. Aligning AI with shared human values. 2020. arXiv preprint. arXiv.2008.0227. DOI: https://doi.org/10.48550/arXiv.2008.02275.

22. Snyder T. Ukraine holds the future: The war between democracy and nihilism. Foreign Affairs. 2022. Vol. 101. P. 124–136. URL: https://www.jstor.org/stable/27196769 (дата звернення: 27.07.2026).

23. Schwarz E. Autonomous weapon systems, artificial intelligence, and the problem of meaningful human control. Philosophical Journal of Conflict and Violence. 2021. URL: https://qmro.qmul.ac.uk/xmlui/bitstream/handle/123456789/74360/Schwarz%20Autonomous%20Weapons%20Systems,%20Artificial%20Intelligence,%20and%20the%20Problem%20of%20Meaningful%20Human%20Control%202021%20Accepted.pdf?sequence=2 (дата звернення: 27.07.2026).

24. Weil S., Fleming C. Reflections on war. Journal of Continental Philosophy. 2021. Vol. 2, № 1. P. 93–103. DOI: https://doi.org/10.5840/jcp2021101819.

25. Müller O. "An eye turned into a weapon": A philosophical investigation of remote controlled, automated, and autonomous drone warfare. Philosophy & Technology. 2021. Vol. 34, № 4. P. 875–896. DOI: https://doi.org/10.1007/s13347-020-00440-7.

26. Our Fundamental Principles. *International Committee of the Red Cross: вебсайт*. 2025. URL: https://www.icrc.org/en/our-fundamental-principles (дата звернення: 27.07.2026).

27. Damaged Cultural Sites in Ukraine Verified by UNESCO. UNESCO: вебсайт. 2026. URL: https://www.unesco.org/en/ukraine-war/damaged-cultural-sites (дата звернення: 27.07.2026).

28. The Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi. International Criminal Court: вебсайт. 2023. URL: https://www.icc-cpi.int/mali/al-mahdi (дата звернення: 27.07.2026).

29. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. UNESCO: вебсайт. 2021. URL: https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/recommendation-ethics (дата звернення: 27.07.2026).

30. ICRC Position on Autonomous Weapon Systems. International Committee of the Red Cross: вебсайт. 2021. URL: https://www.icrc.org/en/document/icrc-position-autonomous-weapon-systems (дата звернення: 27.07.2026).

31. Ukraine: 20 Cultural Properties Receive Enhanced Protection by UNESCO's Second Protocol to the 1954 Hague Convention. UNESCO: вебсайт. 2023. URL: https://www.unesco.org/en/articles/ukraine-20-cultural-properties-receive-enhanced-protection-unescos-second-protocol-1954-hague (дата звернення: 27.07.2026).

32. Cognitive Warfare. NATO ACT Innovation Hub: вебсайт. 2021. URL: https://innovation-hub-act.org/wp-content/uploads/2023/12/20210122_CW-Final.pdf (дата звернення: 27.07.2026).

33. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. NATO StratCom COE: вебсайт. 2025. URL: https://stratcomcoe.org (дата звернення: 27.07.2026).

34. European Democracy Shield. European Commission: вебсайт. 2025. URL: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/european-democracy-shield (дата звернення: 27.07.2026).

35. European Digital Media Observatory (EDMO). European Digital Media Observatory: вебсайт. 2025. URL: https://edmo.eu (дата звернення: 27.07.2026).

36. International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine (ICPA). Eurojust: вебсайт. 2025. URL: https://www.eurojust.europa.eu/icpa (дата звернення: 27.07.2026).

REFERENCES

1. Solianyk, S. F., & Nevmerzhytska, O. M. (2025). Filosofiia viiny i transformatsiia kulturnykh tsinnostei v umovakh zbroinoho konfliktu [The philosophy of war and the transformation of cultural values under conditions of armed conflict]. Osvitnii dyskurs: zbirnyk naukovykh prats – Educational Discourse: Collection of Scientific Papers, 54(5–6), 79–85. DOI: https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.54(5-6)-8 [in Ukrainian].

2. Oharenko, Ye. S. (2026). Filosofskyi sens suchasnykh heopolitychnykh transformatsii [The philosophical meaning of contemporary geopolitical transformations]. Mizhnarodni ta politychni doslidzhennia – International and Political Studies, 41, 322–334. DOI: https://doi.org/10.32782/2707-5206.2026.41.28 [in Ukrainian].

3. Nazar, H., & Drobotenko, M. Ya. O. (2025). Tsyfrovyi humanizm yak vidpovid na vyklyky viiny [Digital humanism as a response to the challenges of war]. Visnyk humanitarnykh nauk – Bulletin of Humanities, 14. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18184303 [in Ukrainian].

4. Liutko, N. V., Kozachenko, S. M., & Sustrietov, A. S. (2025). Filosofski oriientyry osvity v epokhu hlobalnykh vyklykiv staloho rozvytku [Philosophical guidelines for education in the era of global challenges of sustainable development]. Kulturolohichnyi almanakh – Culturological Almanac, 4(16), 221–228. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.25 [in Ukrainian].

5. Carlisle, E. (2026). Svitohliadni tsinnisni zrushennia u viiskovykh doktrynakh [Worldview value shifts in military doctrines]. Kulturolohichnyi almanakh – Culturological Almanac, 2, 233–243. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.2.28.

6. Kolomoiets, I. (2025). Tsyfrovyi humanizm yak sotsiokulturna paradyhma humanistychno-oriientovanoho suspilstva tsyfrovoi epokhy [Digital humanism as a sociocultural paradigm of a humanistically oriented digital society]. Humanities Studies, 25(102), 56–67. DOI: https://doi.org/10.32782/hst-2025-25-102-06 [in Ukrainian].

7. Semeniuk, K. (2026). Moralna vtrata viiny – kryza doviry do buttia: etyko-estetychnyi vymir [The moral loss of war – the crisis of trust in existence: An ethical and aesthetic dimension]. Vysh-

cha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine, 1(100), 19–27. DOI: https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2026.1(100) [in Ukrainian].

8. Chupryna, Yu. V. (2021). Kontseptualizatsiia fenomeniv "viiny" ta "myru": etyko-kulturnyi vymir [Conceptualizing the phenomena of "war" and "peace": An ethical and cultural dimension]. Pytannia kulturolohii – Issues in Cultural Studies, 38, 216–225. DOI: https://doi.org/10.31866/2410-1311.38.2021.245954 [in Ukrainian].

9. Kaminska, N. (2022). Suchasna paradyhma konstytutsiinykh tsinnostei ta yikh znachennia v umovakh voiennoho stanu [The modern paradigm of constitutional values and their significance under martial law]. Filosofski ta metodolohichni problemy prava – Philosophical and Methodological Problems of Law, 24(2), 86–95. DOI: https://doi.org/10.33270/02222402.86 [in Ukrainian].

10. Arsentieva, H. O. (2026). Viina i myr: filosofskyi rakurs [War and peace: A philosophical perspective]. Aktualni problemy filosofii ta sotsiolohii – Current Issues of Philosophy and Sociology, 59, 3–8. DOI: https://doi.org/10.32782/apfs.v059.2026.1 [in Ukrainian].

11. Diatlova, I. V., Kravtsov, Yu. S., & Kondratiuk-Antonova, T. V. (2026). Etychni zasady osmyslennia viiny i myru v konteksti hibrydnykh konfliktiv yak skladova filosofii suchasnoi bezpeky [Ethical principles of understanding war and peace in the context of hybrid conflicts as a component of the philosophy of modern security]. Visnyk humanitarnykh nauk – Bulletin of Humanities, 18. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20033177 [in Ukrainian].

12. Yurchenko, L. I., Chubina, T. D., & Hontarenko, L. O. (2026). Viina yak zlam filosofskoho myslennia u svidomosti zdobuvachiv osvity [War as a rupture of philosophical thinking in the consciousness of learners]. Visnyk humanitarnykh nauk – Bulletin of Humanities, 19. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20315018 [in Ukrainian].

13. Predmestnikov, O., Mnozhynska, R., & Kravtsov, Y. (2025). Philosophical anthropology in the context of war: The evolution of conceptual ideas about humans, mortality, and the phenomenon of heroism. Philosophy and Governance, 10(14). DOI: https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.10.04.

14. Carlisle, E. (2025). Humanistic paradigm of future wars. Antropolohichni vymiry filosofskykh doslidzhen – Anthropological Measurements of Philosophical Research, 27, 40–47. DOI: https://doi.org/10.15802/ampr.v0i27.333964.

15. Blikhar, V. S., & Gryniuk, R. F. (2024). Transformation of anthropological legal values of human existence under conditions of war. Antropolohichni vymiry filosofskykh doslidzhen – Anthropological Measurements of Philosophical Research, 25, 15–25. DOI: https://doi.org/10.15802/ampr.v0i25.307556.

16. Lavrysh, Y., Lytovchenko, I., Lukianenko, V., & Golub, T. (2025). Teaching during the wartime: Experience from Ukraine. Educational Philosophy and Theory, 57(3), 197–204. DOI: https://doi.org/10.1080/00131857.2022.2098714.

17. Umbrello, S., Torres, P., & De Bellis, A. F. (2020). The future of war: Could lethal autonomous weapons make conflict more ethical? AI & Society, 35(1), 273–282. DOI: https://doi.org/10.1007/s00146-019-00879-x.

18. Verdiesen, I., Santoni de Sio, F., & Dignum, V. (2021). Accountability and control over autonomous weapon systems: A framework for comprehensive human oversight. Minds and Machines, 31(1), 137–163. DOI: https://doi.org/10.1007/s11023-020-09532-9.

19. Chin, T., Meng, J., Wang, S., Shi, Y., & Zhang, J. (2022). Cross-cultural metacognition as a prior for humanitarian knowledge: When cultures collide in global health emergencies. Journal of Knowledge Management, 26(1), 88–101. DOI: https://doi.org/10.1108/JKM-10-2020-0787.

20. Andersen-Rodgers, D., & Crawford, K. F. (2022). Human Security: Theory and Action. New York, NY: Bloomsbury Publishing USA. Retrieved July 27, 2026, from https://books.google.com.ua/books?id=ve-AEQAAQBAJ&dq=humanistic+values+%E2%80%8B%E2%80%8Barmed+conflicts:+a+philosophical&lr=&hl=uk&source=gbs_navlinks_s

21. Hendrycks, D., Burns, C., Basart, S., Critch, A., Li, J., Song, D., & Steinhardt, J. (2020). Aligning AI with shared human values. arXiv. DOI: https://doi.org/10.48550/arXiv.2008.02275.

22. Snyder, T. (2022). Ukraine holds the future: The war between democracy and nihilism. Foreign Affairs, 101, 124–136. Retrieved July 27, 2026, from https://www.jstor.org/stable/27196769

23. Schwarz, E. (2021). Autonomous weapon systems, artificial intelligence, and the problem of meaningful human control. Philosophical Journal of Conflict and Violence. Retrieved July 27, 2026, from https://qmro.qmul.ac.uk/xmlui/bitstream/handle/123456789/74360/Schwarz%20Autonomous%20Weapons%20Systems,%20Artificial%20Intelligence,%20and%20the%20Problem%20of%20Meaningful%20Human%20Control%202021%20Accepted.pdf?sequence=2

24. Weil, S., & Fleming, C. (2021). Reflections on war. Journal of Continental Philosophy, 2(1), 93–103. DOI: https://doi.org/10.5840/jcp2021101819.
25. Müller, O. (2021). "An eye turned into a weapon": A philosophical investigation of remote controlled, automated, and autonomous drone warfare. Philosophy & Technology, 34(4), 875–896. DOI: https://doi.org/10.1007/s13347-020-00440-7.
26. International Committee of the Red Cross. (2025). Our Fundamental Principles. Retrieved from https://www.icrc.org/en/our-fundamental-principles.
27. UNESCO. (2026). Damaged Cultural Sites in Ukraine Verified by UNESCO. Retrieved from https://www.unesco.org/en/ukraine-war/damaged-cultural-sites.
28. International Criminal Court. (2023). The Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi. Retrieved from https://www.icc-cpi.int/mali/al-mahdi.
29. UNESCO. (2021). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. Retrieved from https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/recommendation-ethics.
30. International Committee of the Red Cross. (2021). ICRC Position on Autonomous Weapon Systems. Retrieved from https://www.icrc.org/en/document/icrc-position-autonomous-weapon-systems.
31. UNESCO. (2023). Ukraine: 20 Cultural Properties Receive Enhanced Protection by UNESCO's Second Protocol to the 1954 Hague Convention. Retrieved from https://www.unesco.org/en/articles/ukraine-20-cultural-properties-receive-enhanced-protection-unescos-second-protocol-1954-hague.
32. NATO ACT Innovation Hub. (2021). Cognitive Warfare. Retrieved from https://innovation-hub-act.org/wp-content/uploads/2023/12/20210122_CW-Final.pdf.
33. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. (2025). NATO Strategic Communications Centre of Excellence. Retrieved from https://stratcomcoe.org.
34. European Commission. (2025). European Democracy Shield. Retrieved from https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/european-democracy-shield.
35. European Digital Media Observatory. (2025). European Digital Media Observatory (EDMO). Retrieved from https://edmo.eu.
36. Eurojust. (2025). International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine (ICPA). Retrieved from https://www.eurojust.europa.eu/icpa.

Salikh Mikael Akhmedovych
Postgraduate Student at the Department of Philosophical, Political and Psychological Studies
Cherkasy State Technological University
460, Shevchenko blvd., Cherkasy, Ukraine
orcid.org/0009-0006-2931-1293

TRANSFORMATION OF HUMANISTIC VALUES IN THE CONTEXT OF ARMED CONFLICTS: A PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE

Problem. *The relevance of the study is determined by the transformation of contemporary armed conflicts, which increasingly extend into the information, cognitive, and digital domains and reshape traditional understandings of humanistic values. Under these conditions, philosophical reflection on changes in the interpretation of human dignity, freedom, justice, and responsibility has become particularly important, as these values constitute the ethical foundation of the contemporary security discourse.*

Purpose. *The purpose of the article is to examine the evolution of humanistic values within the European philosophical tradition, identify the specific features of their transformation in the context of contemporary armed conflicts, reveal the main problems associated with the instrumentalization of philosophical ideas, and substantiate approaches to preserving humanistic values in the contemporary security discourse.*

Methods. *The study employed historical-philosophical analysis, systems analysis, comparative analysis, structural-functional analysis, generalization, and scientific abstraction. These methods enabled a comprehensive examination of the evolution of humanistic concepts, their contemporary interpretation, and their practical application in the field of security.*

Results. *The evolution of humanistic values from classical European philosophy to contemporary concepts of international security was examined. The philosophical prerequisites for their*

transformation under the influence of digitalization, cognitive warfare, autonomous technologies, and the growing importance of cultural heritage were identified. The practical application of philosophical concepts in strategic communications, international humanitarian law, information policy, and cognitive security was analyzed. It was found that the instrumentalization of humanistic ideas, selective interpretation of universal values, politicization of historical memory, and manipulative use of humanistic rhetoric represent the major challenges of the contemporary security environment. It was demonstrated that preserving humanistic values requires the integration of philosophical, legal, and security approaches, the development of societal cognitive resilience, adherence to international humanitarian law, and the promotion of critical thinking. The practical significance of the study lies in substantiating conceptual approaches that can be applied in the development of state security policy, strategic communications, humanitarian policy, and measures aimed at countering information and cognitive threats.

Key words: *human dignity, cognitive security, international humanitarian law, strategic communications, historical memory, information influence, ethics, security discourse.*

Дата першого надходження статті до видання: 04.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 02.11.2026